

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та
інформаційних систем

Ж. А. КОНОНЕНКО, В. І. ПЕРЕБИЙНІС

**Програма та методичні рекомендації
щодо проходження навчальної практики «Вступ до фаху»
здобувачами вищої освіти 1 курсу ступеня бакалавр
спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні
відносини (за спеціалізаціями)
освітня програма «Економіка»**

Полтава
ПУЕТ
2025

Автори: **Кононенко Ж. А.**, в. о. завідувача кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем Полтавського університету економіки і торгівлі, к. е. н., доцент;
Перебийніс В. І., професор кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем Полтавського університету економіки і торгівлі, д. е. н., професор.

Рецензенти: **Махмудов Х. З.**, професор Полтавського державного аграрного університету, д. е. н., професор;
Литвинов А. І., професор Державного біотехнологічного університету, д. е. н., професор;

*Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні
кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних
систем ПУЕТ
30 червня 2025 року, протокол № 17*

Кононенко Ж. А., Перебийніс В. І. Програма та методичні рекомендації щодо проходження навчальної практики «Вступ до фаху» здобувачами вищої освіти 1 курсу ступеня бакалавр спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) освітня програма «Економіка». – Полтава: ПУЕТ, 2025. – 25 с.

Відповідальні за зміст навчально-методичного видання автори, рецензенти та в. о. завідувача кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем Кононенко Ж. А.

Повне чи часткове відтворення, тиражування, передрук та розповсюдження даного видання без дозволу Полтавського університету економіки і торгівлі **ЗАБОРОНЕНО**

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Організація та керівництво навчальною практикою	5
2. Програма навчальної практики	7
3. Завдання навчальної практики	9
4. Структура звіту з навчальної практики	14
5. Критерії оцінювання навчальної практики	16
6. Основні інформаційні джерела	21
Додатки	24

ВСТУП

Навчальна практика: вступ до фаху здобувачів вищої освіти 1 курсу є складовою частиною навчального процесу, обов'язковим компонентом навчального плану та першим етапом практичної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями).

Проходження навчальної практики здійснюється відповідно до «Програми та методичних рекомендацій щодо проходження навчальної практики здобувачами вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) освітня програма «Економіка» ступеня бакалавр, підготовлених на кафедрі економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем Полтавського університету економіки і торгівлі згідно «Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти» (ДПСЯ ПД-9-7.5.1-118-38-23).

Для допуску до практики здобувач вищої освіти повинен взяти участь в інструктивній нараді, на якій одержати необхідні консультації.

Метою практичної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) є закріплення теоретичних знань, отриманих під час навчання, а також набуття й удосконалення компетентностей, визначених відповідною освітньою програмою вищої освіти.

Завдання навчальної практики «Вступ до фаху»:

- розширити та закріпити на практиці знання з основних дисциплін, що вивчалися протягом навчального року;
- формувати на базі одержаних у навчальному закладі знань професійних умінь, навичок, необхідних для прийняття самостійних рішень у розв'язанні практичних завдань;
- формувати системних знань і розуміння концептуальних основ економіки та здійснення діагностики суб'єктів господарювання;
- виховувати у майбутніх фахівців потреби систематично оновлювати свої знання та застосовувати їх у практичній діяльності при вирішенні завдань, що постають при реалізації ключових питань діяльності підприємства в економічному та природному середовищі;
- формувати професійні компетентності фахівця з економіки;
- сприяти формуванню навичок самоаналізу, критичного мислення, контролю та самоконтролю.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО НАВЧАЛЬНОЮ ПРАКТИКОЮ

Загальну організацію навчальною практикою здобувачів вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) освітня програма Економіка здійснює Центр зв'язків з виробництвом ПУЕТ. Навчально-методичний супровід виконання програми практичної підготовки здійснює гарант освітньої програми та/або завідувач кафедри. Безпосереднє керівництво практиками здобувачів вищої освіти здійснюють керівники практики від кафедри, які визначені при розподіленні педагогічного навантаження кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем. Навчальна практика організовується в навчальних аудиторіях, комп'ютерних лабораторіях та інших приміщеннях структурних підрозділів університету, які мають належне матеріально-технічне, організаційне й навчально-методичне забезпечення.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- своєчасно розпочати проходження практики і завершити виконання її програми згідно з термінами, передбаченими графіком навчального процесу;
- пройти вхідний інструктаж на робочому місці з охорони праці та техніки безпеки й суворо дотримуватися цих правил протягом практики;
- підпорядковуватися чинним правилам внутрішнього розпорядку університету;
- ознайомитися з програмою практики та методичними рекомендаціями з її проходження, дотримуватися методичних рекомендацій;
- виконати завдання, передбачені програмою практики;
- скласти й подати звіт з навчальної практики на кафедру та захистити його у встановлений термін.

Здобувач вищої освіти має право:

- звертатися за консультаціями до керівника практики;
- користуватися нормативними та інструктивними матеріалами з програмних питань практики.

Основними обов'язками керівників від кафедри є:

- забезпечення проведення всіх організаційних заходів перед проходженням здобувачами вищої освіти практики (завчасне доведення до відому здобувачів вищої освіти термінів та вимог щодо організації і проходження практики);
- проведення інструктажу здобувачам вищої освіти з питань техніки безпеки під час виконання завдань практики;
- доведення до відома здобувачів вищої освіти переліку завдань практики, методів їх виконання та форми звітування;
- консультативна робота у процесі практики зі здобувачами вищої освіти, поетапний контроль ходу виконання програми практики;
- звітування на кафедрі про підсумки проходження практики.

Таблиця 1.1 – Календарний план проходження навчальної практики

Тема практики	Зміст роботи добувача вищої освіти	Кількість годин	
		аудиторна робота	самостійна робота
1. Загальна характеристика підприємства	Ознайомлення з підприємством, установчими документами, офіційним сайтом; визначення організаційно-правової форми, видів діяльності та місця підприємства у бізнес-середовищі	3	6
2. Мікроекономічні аспекти діяльності підприємства	Аналіз факторів виробництва, продукції (послуг), споживачів та конкурентів підприємства; характеристика ринкової структури	3	6
3. Макроекономічні умови функціонування підприємства	Аналіз галузі діяльності підприємства; оцінювання впливу макроекономічних факторів та глобального бізнес-середовища	3	6
4. Системи обробки економічної інформації на підприємстві	Дослідження джерел економічної інформації; ознайомлення з фінансовою звітністю; аналіз інформаційних систем управління	3	6
5. Аналіз активів підприємства.	Аналіз структури активів підприємства за даними Балансу (Форма №1); визначення частки необоротних та оборотних активів.	3	6
6. Аналіз джерел формування капіталу підприємства	Дослідження структури власного і позикового капіталу підприємства; оцінювання фінансової стійкості	3	6
7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	Аналіз доходів, витрат і прибутку підприємства за даними Звіту про фінансові результати (Форма №2)	3	6
8. Економічна діагностика діяльності підприємства	Розрахунок основних фінансових показників: ліквідності, платоспроможності, рентабельності; SWOT-аналіз	3	6
9. Політика ціноутворення підприємства	Дослідження факторів формування цін, аналіз цінової стратегії підприємства, порівняння з цінами конкурентів	3	6
10. Економіка природокористування та соціальна відповідальність підприємства	Аналіз екологічних та соціальних аспектів діяльності підприємства	2	4
Захист звіту	Презентація звіту	1	2
Разом		30	60

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Таблиця 2.1 – Тематика навчальної практики

Тема	Мета	Основні питання теми
1. Загальна характеристика підприємства та його місце у бізнес-середовищі	Ознайомлення здобувачів вищої освіти з організаційно-правовими основами діяльності підприємства та його роллю у економічному середовищі	Проаналізувати установчі документи підприємства; визначити організаційно-правову форму, види діяльності, форму власності; дослідити інформацію офіційного сайту підприємства (історія, напрями діяльності, продукція); охарактеризувати місце підприємства у галузі та регіональному ринку; підготувати загальну економічну характеристику підприємства.
2. Мікроекономічні аспекти діяльності підприємства	Формування навичок аналізу підприємства як економічного суб'єкта з позиції мікроекономіки	Визначити основні фактори виробництва підприємства; проаналізувати структуру продукції (послуг); визначити основних споживачів та конкурентів; оцінити попит на продукцію підприємства; охарактеризувати ринкову структуру функціонування підприємства.
3. Макроекономічні умови функціонування підприємства	Оцінювання впливу макроекономічних факторів на діяльність підприємства	Проаналізувати галузь діяльності підприємства; визначити макроекономічні фактори впливу (інфляція, валютний курс, податкова політика, державне регулювання); оцінити вплив глобального бізнес-середовища; визначити ризики та можливості розвитку підприємства.
4. Системи обробки економічної інформації на підприємстві	Формування уявлення про інформаційні системи, що забезпечують управління підприємством	Визначити основні джерела економічної інформації; проаналізувати фінансову звітність підприємства; дослідити роль інформаційних систем у діяльності підприємства; описати процес обробки економічної інформації; визначити значення цифрових систем у прийнятті управлінських рішень.
5. Аналіз активів підприємства за даними балансу	Формування навичок аналізу структури активів підприємства	Проаналізувати структуру активів за Балансом; визначити частку необоротних та оборотних активів; оцінити динаміку активів (за наявності даних); визначити напрями використання активів; зробити висновки щодо ефективності структури активів.
6. Аналіз джерел формування капіталу підприємства	Формування навичок аналізу структури капіталу підприємства	Проаналізувати структуру власного і позикового капіталу; визначити частку статутного капіталу, нерозподіленого прибутку, зобов'язань; оцінити фінансову стійкість підприємства; визначити основні джерела

Тема	Мета	Основні питання теми
		фінансування діяльності; сформувати висновки щодо структури капіталу.
7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	Формування навичок аналізу прибутковості підприємства	Проаналізувати доходи підприємства; дослідити структуру витрат; визначити валовий, операційний та чистий прибуток; оцінити динаміку фінансових результатів; зробити висновки щодо ефективності діяльності підприємства.
8. Економічна діагностика діяльності підприємства	Формування навичок комплексної економічної оцінки діяльності підприємства	Розрахувати основні фінансові коефіцієнти (ліквідності, платоспроможності, рентабельності); оцінити фінансовий стан підприємства; провести SWOT-аналіз; визначити сильні та слабкі сторони підприємства; розробити рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності.
9. Політика ціноутворення підприємства	Формування розуміння механізмів формування цін на продукцію	Проаналізувати ціни на продукцію підприємства; визначити фактори ціноутворення (витрати, попит, конкуренція); порівняти ціни з цінами конкурентів; визначити тип цінової стратегії підприємства; оцінити ефективність цінової політики.
10. Економіка природокористування та соціальна відповідальність підприємства	Формування уявлення про екологічні та соціальні аспекти діяльності підприємства	Проаналізувати вплив діяльності підприємства на навколишнє середовище; дослідити заходи раціонального використання ресурсів; ознайомитися з екологічною політикою підприємства; визначити напрями соціальної відповідальності; підготувати підсумкові висновки за результатами практики.

3. ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Під час проходження навчальної практики здобувачі вищої освіти мають виконати наступні завдання.

Тема 1. Загальна характеристика підприємства та його місце у економічному середовищі

1. Ознайомитися з установчими документами підприємства (статут, реєстраційні дані).
2. Визначити:
  - організаційно-правову форму підприємства;
  - види економічної діяльності;
  - форму власності.
3. Проаналізувати інформацію офіційного сайту підприємства:
  - історію створення;
  - основні напрями діяльності;
  - продукцію або послуги.
4. Охарактеризувати місце підприємства у галузі та регіональному ринку.
5. Скласти коротку загальну економічну характеристику підприємства.

Тема 2. Дослідження мікроекономічних аспектів діяльності підприємства

1. Визначити основні фактори виробництва, що використовує підприємство.
2. Проаналізувати структуру продукції (послуг) підприємства.
3. Визначити основних споживачів і конкурентів підприємства.
4. Проаналізувати попит на продукцію підприємства (на основі відкритих даних або інформації сайту).
5. Схарактеризувати ринкову структуру, у якій функціонує підприємство (конкуренція, олігополія тощо).

Тема 3. Макроекономічні умови функціонування підприємства

1. Проаналізувати галузь, у якій працює підприємство.
2. Визначити основні макроекономічні фактори, що впливають на діяльність підприємства:
  - інфляція,
  - валютний курс,
  - податкова політика,
  - державне регулювання.
3. Оцінити вплив глобального бізнес-середовища на діяльність підприємства.
4. Визначити можливі ризики та можливості розвитку підприємства.

Тема 4. Інформаційні системи обробки економічної інформації на підприємстві

1. Визначити, які економічні дані використовуються для управління підприємством.
2. Проаналізувати структуру фінансової звітності підприємства.
3. Дослідити джерела економічної інформації:
  - бухгалтерські документи,
  - фінансова звітність,
  - статистичні дані.
4. Схарактеризувати роль інформаційних систем (ERP, бухгалтерських програм) у діяльності підприємства.
5. Описати процес обробки економічної інформації на підприємстві.

Тема 5. Аналіз активів підприємства за даними балансу

1. Проаналізувати структуру активів підприємства за даними Балансу.
2. Визначити частку:
  - необоротних активів,
  - оборотних активів.
3. Оцінити динаміку активів підприємства (за наявності даних за декілька років).
4. Визначити основні напрями використання активів.
5. Зробити висновки щодо ефективності структури активів.

Тема 6. Аналіз джерел формування капіталу підприємства

1. Проаналізувати структуру власного та позикового капіталу.
2. Визначити частку:
  - статутного капіталу,
  - нерозподіленого прибутку,
  - зобов'язань.
3. Оцінити фінансову стійкість підприємства.
4. Визначити можливі джерела фінансування діяльності підприємства.
5. Сформувати висновки щодо структури капіталу підприємства.

Тема 7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

1. Проаналізувати структуру доходів підприємства.
2. Дослідити основні види витрат підприємства.
3. Визначити:
  - валовий прибуток,
  - операційний прибуток,
  - чистий прибуток.
4. Проаналізувати динаміку фінансових результатів.
5. Зробити висновки щодо ефективності діяльності підприємства.

Тема 8. Економічна діагностика діяльності підприємства

1. Розрахувати основні фінансові коефіцієнти:
  - ліквідності,
  - платоспроможності,
  - рентабельності.
2. Оцінити фінансовий стан підприємства.
3. Провести SWOT-аналіз діяльності підприємства.
4. Визначити сильні та слабкі сторони підприємства.
5. Сформулювати рекомендації щодо покращення діяльності підприємства.

Тема 9. Дослідження політики ціноутворення підприємства

1. Проаналізувати ціни на продукцію підприємства.
2. Дослідити фактори формування ціни:
  - витрати,
  - попит,
  - конкуренцію.
3. Порівняти ціни підприємства з цінами конкурентів.
4. Визначити тип цінової стратегії підприємства.
5. Зробити висновки щодо ефективності цінової політики.

Тема 10. Економіка природокористування та соціальна відповідальність підприємства

1. Проаналізувати вплив діяльності підприємства на навколишнє середовище.
2. Дослідити заходи підприємства щодо:
  - раціонального використання ресурсів,
  - екологічної безпеки.
3. Ознайомитися з інформацією про екологічну політику підприємства (за даними сайту).
4. Визначити напрями соціальної відповідальності підприємства.
5. Підготувати узагальнений звіт та презентацію за результатами практики.

Перелік питань, що виносяться на самостійну роботу

1. Надати загальну характеристику підприємства, обраного як база дослідження: назва, організаційно-правова форма, форма власності, основні види економічної діяльності.
2. Проаналізувати установчі документи підприємства та визначити основні цілі діяльності, структуру управління і напрями розвитку.
3. Охарактеризувати ринкове середовище підприємства: визначити основних конкурентів, споживачів продукції (послуг) та місце підприємства на ринку.
4. Дослідити галузеві та макроекономічні умови діяльності підприємства, визначити фактори, що впливають на його розвиток (економічна ситуація, державне регулювання, міжнародні фактори).
5. Проаналізувати джерела економічної інформації підприємства, зокрема фінансову звітність та інші інформаційні ресурси, що використовуються для управління.
6. Охарактеризувати інформаційні системи обробки економічної інформації, які можуть застосовуватися на підприємстві (бухгалтерські системи, ERP, інші цифрові рішення).
7. Проаналізувати структуру активів підприємства за даними Балансу (Форма №1), визначити частку необоротних і оборотних активів.
8. Проаналізувати структуру капіталу підприємства, визначивши співвідношення власного та позикового капіталу.
9. Проаналізувати фінансові результати підприємства за даними Звіту про фінансові результати (Форма №2): доходи, витрати, фінансовий результат.
10. Розрахувати основні показники фінансового стану підприємства, зокрема показники ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності.
11. Провести економічну діагностику діяльності підприємства, визначивши сильні та слабкі сторони його функціонування.
12. Проаналізувати систему ціноутворення підприємства, визначити фактори формування цін на продукцію або послуги.
13. Дослідити екологічні аспекти діяльності підприємства, зокрема заходи щодо раціонального використання природних ресурсів.
14. Проаналізувати соціальну відповідальність підприємства, використовуючи інформацію з офіційного сайту або інших відкритих джерел.
15. Сформулювати узагальнені висновки та рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Таблиця 3.1 – Форми звітності та контроль результатів навчальної практики

Види діяльності здобувачів вищої освіти під час практики	Форма звітності	Форма контролю
1. Ознайомлення з підприємством, його установчими документами та офіційним сайтом.	Робочі записи у звіті з практики	Перевірка розділів звіту керівником, бесіда (усний контроль)
2. Дослідження ринкового середовища та галузевих особливостей діяльності підприємства	Аналітичні матеріали у звіті	
3. Аналіз систем обробки економічної інформації на підприємстві	Опис інформаційних систем у звіті	
4. Аналіз активів підприємства за даними Балансу	Розрахунки та висновки у звіті. Аналітичний опис у звіті	
5. Аналіз джерел формування капіталу підприємства	Розрахунки та висновки у звіті. Аналітичний опис у звіті	
6. Аналіз фінансових результатів підприємства	Розрахунки та висновки у звіті. Аналітичний опис у звіті	
7. Розрахунок показників фінансового стану підприємства	Розрахунки та висновки у звіті. Аналітичний опис у звіті	
8. Дослідження політики ціноутворення підприємства	Розрахунки та висновки у звіті. Аналітичний опис у звіті	
9. Аналіз екологічних та соціальних аспектів діяльності підприємства	Опис результатів дослідження у звіті	
10. Узагальнення результатів практики	Оформлений та роздрукований звіт. Презентація звіту	Захист звіту

4. СТРУКТУРА ЗВІТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Рекомендується така структура звіту:

- Титульний аркуш (додаток А).
- Лист оцінювання навчальної практики (додаток Б).
- Зміст.
- Вступ (*розкриваються особливості проходження практики, мета, завдання*).
- Завдання 1.
- Завдання 2.
- Завдання 3.
- Завдання 4.
- Завдання 5.
- Завдання 6.
- Завдання 7.
- Завдання 8.
- Завдання 9.
- Завдання 10.
- Список використаних інформаційних джерел.
- Додатки (за потреби).

Вимоги до оформлення звіту з практики

Звіт виконується українською мовою без стилістичних, орфографічних і синтаксичних помилок. Загальний обсяг звіту з практики не повинен перевищувати 30 сторінок друкованого тексту (шрифт – Time New Roman, розмір – 14, інтервал – 1,5. Береги: верхній – 2 см, нижній – 2 см, лівий – 2,5 см, правий – 1 см). Звіт друкується з одного боку аркуша білого паперу. Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту звіту повинна бути однаковою.

Заголовки структурних частин звіту «ВСТУП», «ЗАВДАННЯ__», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до набору. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Кожну структурну частину звіту треба починати з нової сторінки.

Всі сторінки звіту підлягають суцільній нумерації, першою сторінкою є титульний аркуш – на ньому номер сторінки не ставлять. Нумерація сторінок проставляється зі вступу у правому верхньому куті сторінки. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, ілюстрацій, таблиць, формул, подають арабськими цифрами без знака № і без крапки в кінці. Усі додатки до звіту повинні бути пронумеровані (за наявності). Посилання у текстовій частині звіту на додатки дається з вказівкою на номер додатку. Кожен із додатків нумерується у правому верхньому куті і на кожен є посилання у тексті.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць.

Приклад побудови таблиці

Таблиця 1.1

		Назва таблиці			
Головка		Заголовки граф			
Рядки		Підзаголовки граф			
	Боковик (заголовки рядків)	Графи (колонки)			

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву наводять жирним шрифтом.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Б, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

Звіт повинен бути зброшурованим у напівтвердій обкладинці, мати наскрізну нумерацію сторінок.

Керівник практики перевіряє звіт, про що свідчить його підпис на титульному аркуші.

Звіт підписується здобувачем вищої освіти на титульному аркуші.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Система оцінювання практики відбувається за видами діяльності здобувачів вищої освіти згідно зі шкалою оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Оцінювання здійснюється за критеріями, відображеними в Листі оцінювання захисту звіту з практики (додаток Б).

Оцінювання результатів навчальної практики здійснюється з урахуванням повноти та правильності поданої інформації, обґрунтованості проведеного аналізу і використання інформаційних джерел, логічності та коректності викладення матеріалу, правильності виконання розрахунків і формул та інтерпретації отриманих результатів, точності аналізу, глибини дослідження, а також повноти виконання програми практики, якості сформульованих висновків, рівня оформлення звіту та здатності здобувача вищої освіти аргументовано представити результати під час захисту.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є складовою виконання завдань навчальної практики та здійснюється у процесі їх виконання. Оцінювання самостійної роботи окремо не виділяється, а враховується у загальній оцінці за кожне завдання практики, оскільки виконання завдань передбачає самостійний пошук і аналіз інформації про діяльність підприємства, виконання аналітичних розрахунків та формування обґрунтованих висновків.

Роздрукований звіт реєструється на кафедрі у книзі реєстрації звітів.

Захист відбувається на кафедрі. Допущений до захисту звіт захищається здобувачем вищої освіти перед комісією з числа викладачів кафедри у визначений час.

Таблиця 5.1 – Розподіл балів за види діяльності здобувачів вищої освіти

Вид діяльності	Кількість балів
<i>Зміст</i>	60
– повнота виконання завдань навчальної практики та їх обґрунтованість (10 завдань)	10 × 5 балів = 50
– обґрунтованість висновків	10 × 1 бал = 10
<i>Оформлення та організація виконання</i>	20
– відповідність чинним стандартам щодо оформлення звіту навчальної практики (титульний аркуш, зміст, структура, посилання на інформаційні джерела)	5
– відповідність чинним стандартам щодо оформлення таблиць, формул і графічних ілюстрацій, малюнків	5
– відповідність чинним вимогам щодо оформлення інформаційних джерел	5
– дотримання графіка виконання звіту навчальної практики	5
<i>Захист</i>	20
– повнота та лаконічність висвітлення у доповіді ключових аспектів звіту про навчальну практику	10
– аргументованість та повнота відповідей на додаткові питання	10
Усього балів	100

Таблиця 5.2 – Шкала оцінювання змісту

Рівень	Характеристика	Бали
<i>Повнота виконання завдань навчальної практики та їх обґрунтованість</i>		50
Високий (відмінно)	Завдання виконано повністю, без помилок; продемонстровано глибоке розуміння теоретичного матеріалу; застосовано логічний і послідовний алгоритм виконання завдань; використано матеріали конкретного підприємства; розрахунки та аналітичні висновки обґрунтовані.	40-50
Достатній (добре)	Завдання виконано правильно, з незначними неточностями або наявні незначні помилки у розрахунках чи поясненнях; матеріал підприємства використано частково; аналіз загалом правильний, але окремі висновки недостатньо деталізовані.	35-39
	Завдання виконано в основному правильно, проте є помітні неточності у розрахунках або поясненнях; аналіз виконано поверхово; використання матеріалів підприємства обмежене; висновки сформульовані недостатньо обґрунтовано.	30-34
Середній (задовільно)	Завдання виконано частково; є помилки, що впливають на зміст; знання теми поверхневі; аналіз недостатньо обґрунтований; матеріали підприємства використано фрагментарно.	25-29
	Виконано лише частину завдань; значна кількість помилок у розрахунках або поясненнях; відсутній системний аналіз; висновки сформульовані нечітко або не відповідають отриманим результатам.	20-24
Низький (незадовільно)	Завдання виконано з численними помилками або не виконано зовсім; зміст не відповідає завданню; відсутнє розуміння теми; відсутнє розуміння теми; відсутні розрахунки або аналіз діяльності підприємства.	0-19
<i>Обґрунтованість висновків</i>		10
Високий (відмінно)	Висновки логічні, чітко сформульовані та повністю відповідають проведеному аналізу; містять узагальнення результатів дослідження та обґрунтовані рекомендації.	9-10
Достатній (добре)	Висновки загалом відповідають результатам аналізу, але окремі положення потребують додаткового обґрунтування або деталізації.	7-8
Середній (задовільно)	Висновки носять загальний характер; недостатньо пов'язані з результатами аналізу; рекомендації сформульовані поверхово.	5-6
Низький (незадовільно)	Висновки відсутні або не відповідають змісту виконаної роботи; відсутні узагальнення та рекомендації.	0-4

Таблиця 5.3 – Шкала оцінювання оформлення

Рівень	Характеристика	Бали
<i>Відповідність чинним стандартам щодо оформлення звіту навчальної практики (титульний аркуш, зміст, структура, посилання на інформаційні джерела)</i>		5
Високий (відмінно)	Повна відповідність вимогам; наявні всі структурні елементи (титульний аркуш, зміст, вступ, розділи, висновки, список джерел, додатки); оформлення відповідає стандартам; відсутні помилки.	5
Достатній (добре)	Загалом відповідає вимогам; є незначні недоліки у структурі або оформленні (поодинокі неточності у нумерації, посиланнях тощо).	4
Середній (задовільно)	Частково відповідає вимогам; відсутні окремі структурні елементи або є помилки в оформленні.	3
Низький (незадовільно)	Робота оформлена з істотними порушеннями вимог або відсутні основні структурні елементи.	0-2
<i>Відповідність чинним стандартам щодо оформлення таблиць, формул і графічних ілюстрацій, малюнків</i>		5
Високий (відмінно)	Таблиці, формули, рисунки оформлені відповідно до стандартів; мають назви, нумерацію, підписи та посилання у тексті.	5
Достатній (добре)	Загалом оформлення правильне, але є незначні неточності у підписах або нумерації.	4
Середній (задовільно)	Частково дотримано вимог; деякі таблиці чи рисунки оформлено неправильно або відсутні посилання у тексті.	3
Низький (незадовільно)	Значна кількість помилок в оформленні або відсутні необхідні табличні та графічні матеріали.	0-2
<i>Відповідність чинним вимогам щодо оформлення інформаційних джерел</i>		5
Високий (відмінно)	Список джерел оформлено відповідно до стандартів; усі джерела мають коректні бібліографічні описи; у тексті є посилання.	5
Достатній (добре)	Є незначні помилки у бібліографічному описі окремих джерел, або не відображені основні джерела.	4
Середній (задовільно)	Частково дотримано вимог; значна кількість неточностей у оформленні списку джерел.	3
Низький (незадовільно)	Список джерел оформлено неправильно або він відсутній.	0-2
<i>Дотримання графіка виконання звіту навчальної практики</i>		5
Високий (відмінно)	Роботу виконано та подано у встановлений термін відповідно до графіка.	5
Достатній (добре)	Роботу подано із незначним порушенням терміну.	4
Середній (задовільно)	Роботу подано із затримкою до кількох днів.	3
Низький (незадовільно)	Значне порушення графіка виконання або роботу подано із суттєвим запізненням.	0-2

Таблиця 5.4 – Шкала оцінювання захисту

Рівень	Характеристика	Бали
<i>Повнота та лаконічність висвітлення у доповіді ключових аспектів звіту про навчальну практику</i>		10
Високий (відмінно)	Доповідь чітка, структурована та логічна; повністю висвітлює основні результати практики; продемонстровано глибоке розуміння виконаної роботи; матеріал викладено лаконічно та впевнено.	9-10
Достатній (добре)	Доповідь загалом логічна та послідовна; основні результати практики висвітлено, але окремі аспекти подано недостатньо детально.	7-8
Середній (задовільно)	Доповідь фрагментарна; основні результати роботи висвітлено частково; виклад матеріалу недостатньо структурований.	5-6
Низький (незадовільно)	Доповідь не відображає основного змісту звіту; матеріал викладено непослідовно або дуже поверхово; здобувач вищої освіти не демонструє розуміння виконаної роботи.	0-4
<i>Аргументованість та повнота відповідей на додаткові питання</i>		10
Високий (відмінно)	Здобувач вищої освіти дає повні, чіткі та аргументовані відповіді на запитання; демонструє глибоке розуміння теми та впевнено оперує матеріалом практики.	9-10
Достатній (добре)	Відповіді правильні, але не завжди достатньо розгорнуті; окремі пояснення потребують уточнення.	7-8
Середній (задовільно)	Здобувач вищої освіти відповідає лише на частину запитань; відповіді поверхові або неповністю аргументовані.	5-6
Низький (незадовільно)	Здобувач вищої освіти не може дати обґрунтованих відповідей на запитання; демонструє недостатнє розуміння матеріалу.	0-4

Оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності й залікову книжку здобувача вищої освіти. Оцінювання виконання та захисту звіту здійснюється за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 5.5 – Шкала оцінювання результатів захисту звіту з виробничої практики

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС*	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного захисту звіту
0–34	F	Незадовільно з повторним проходженням практики та захистом звіту

* ЄКТС – Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система.

Здобувачу вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних, може бути надано право на проходження практики повторно при виконанні умов визначених закладом вищої освіти. Якщо здобувач вищої освіти захистив звіт з практики на «незадовільно», то він повинен доопрацювати його з урахуванням зауважень, які отримав під час захисту. Терміни доопрацювання та захисту звіту встановлюються кафедрою.

6. ОСНОВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254>.

2. Кодекс законів України про працю : Кодекс від 10.12.1971 р. № 322-VIII/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

3. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01>.

4. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) : Затверджено наказом Державного комітету промислової політики України № 47 від 2.02.2001 р. № 47. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0047564-01>.

5. Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті : Затверджено наказом Міністерства транспорту України від 5.02.2001 р. № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0065361-01>.

6. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності. ДК 009:2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>.

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Затверджено наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013, №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». URL: http://vobu.ua/ukr/documents/item/nakaz-ministerstva-finansiv-ukrajini-vid-27-kvitnya-2000-r-92?app_id=23.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Затверджено Наказом Міністерства фінансів України 18.10.1999 р. № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : Затверджено наказом Міністерства фінансів України 08.10.1999 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Затверджено наказом Мінфіну України від 20.10.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Затверджено наказом Міністерства фінансів України 31.12.1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на

прибуток» : Затверджено наказом Міністерства фінансів України 28.12.2000 р. № 353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>.

14. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.

15. Про господарські товариства: Закон України від від 19.09.1991 р. № 1576-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.

16. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5.02.2015 року № 156-VIII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

17. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 р. № 1087-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>.

18. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 р. № 2908-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>.

19. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97>

20. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95>.

21. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 р. № 2275-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>.

22. Типове положення про планування, облік і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 1996 р. № 473. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP960473.html.

23. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності. ДК 009:2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>

24. Офіційний сайт Головного управління статистики в Полтавській області. URL: <https://www.pl.ukrstat.gov.ua/>

25. Офіційний сайт Департаменту економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації. URL: <https://economy.poda.gov.ua/?categoryId=9607>

26. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

27. Офіційний сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

28. Бойда С. В. Глобальна економіка: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича. 2020. 227 с.

29. Власюк Н. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006,

2024. 253 с.

30. Грінько І. М. Глобальна економіка: підручник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2020. 111 с.

31. Гусєва О. Ю., Воскобоева О. В., Ромащенко О. С. Економічна діагностика : навч. посіб. К. : Державний університет телекомунікацій, 2021. 164 с.

32. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.

33. Економіка підприємства: підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. Суми: Університетська книга, 2023. 874 с.

34. Економічна діагностика та консалтинг. Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за освіт. програмою «Економічна аналітика» спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Н. В. Рощина, О. А. Шевчук, М. М. Дученко – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 192 с.

35. Економічна діагностика: Підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 284 с.

36. Єршова Н. Ю., Портна О. В. Аналіз господарської діяльності: теорія і практикум : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2024. 308 с.

37. Перебийніс В. І., Дроботя Я. А. Логістичне управління запасами на підприємствах: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2012. 279 с.

38. Перебийніс В. І., Житник Т. П. Управління використанням трудових ресурсів на підприємствах: монографія. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. 332 с.

39. Перебийніс В. І., Захарченко О. Г. Ефективність використання енергетичних ресурсів у логістичних системах агропродовольчого комплексу: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2018. 185 с.

40. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге перероблене і доповнене. Київ : Ліра-К, 2020. 596 с.

ДОАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки звіту з практики

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут _____

Форма навчання _____

Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

ЗВІТ З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

«ВСТУП ДО ФАХУ»

здобувача(ки) вищої освіти	1 курсу
спеціальності	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)
освітньої програми	Економіка
ступеня	бакалавр

_____ (прізвище, ім'я, по батькові, підпис)

Керівник практики

від кафедри _____
(посада, вчене звання, прізвище, ініціали, підпис)

Звіт захищено «_____» _____ 20__ р.

Оцінка _____

Члени комісії

_____ (прізвище, ініціали, підпис)

_____ (прізвище, ініціали, підпис)

Полтава 20 _____

Додаток Б

Лист оцінювання навчальної практики «Вступ до фаху»

ПІБ здобувача вищої освіти

Критерії оцінювання	Бали
<i>Зміст (до 60 балів)</i>	
Повнота виконання завдань навчальної практики та їх обґрунтованість (до 50 балів)	
Обґрунтованість висновків (до 10 балів)	
<i>Оформлення та організація виконання (до 20 балів)</i>	
Відповідність чинним стандартам щодо оформлення звіту навчальної практики (титульний аркуш, зміст, структура, посилання на інформаційні джерела) (до 5 балів)	
Відповідність чинним стандартам щодо оформлення таблиць, формул і графічних ілюстрацій, малюнків (до 5 балів)	
Відповідність чинним вимогам щодо оформлення інформаційних джерел (до 5 балів)	
Дотримання графіка виконання звіту навчальної практики (до 5 балів)	
<i>Захист (до 20 балів)</i>	
Повнота та лаконічність висвітлення у доповіді ключових аспектів звіту про навчальну практику (до 10 балів)	
Аргументованість та повнота відповідей на додаткові питання (до 10 балів)	
<i>Усього балів</i>	
<i>Підсумкова оцінка за національною шкалою</i>	
<i>Підсумкова оцінка за шкалою ECTS</i>	
<i>Підпис керівника практики від університету</i>	